

ความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมของคนเมือง:
กรณีศึกษา เครื่องข่ายไฟระวังป่าเต่าดำ จังหวัดกาญจนบุรี

ลลนา เปล่งเสียง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2546

ISBN 974-04-4711-2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมของคนเมือง: กรณีศึกษา เครือข่ายเฝ้าระวังป่าเต่าดำ จังหวัดกาญจนบุรี (URBAN ENVIRONMENTALISM: A CASE STUDY OF THE TAODUM FOREST WATCH NETWORK, KANCHANABURI)

ลลนา เปล่งเสียง 4136855 ENTM/M

วท.ม. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: โอภาส ปัญญา, Ph.D., สิทธิพงษ์ ดิลกวิช, Ph.D., วิรัตน์ คำศรีจันทร์, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีความประสงค์ที่จะนำเสนอความเข้าใจใหม่เพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาที่ผ่านมาตั้งเป็นข้อสรุปว่า ชนชั้นกลางในสังคมไทยโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเมือง มีจิตสำนึกในการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมต่ำ ทำให้ความเข้มแข็งของภาคประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมน้อย เมื่อเทียบกับพลังความเคลื่อนไหวของประชาชนในภาคชนบท การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการประยุกต์ใช้การเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการชาติพันธุ์วรรณา (Ethnograph) ศึกษาจากผู้เป็นกุญแจสู่ความเป็นจริง (Key Informants) จำนวน 12 คน

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มนักสิ่งแวดล้อมเมืองกลุ่มนี้ มารวมตัวด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ 1) มีความสนใจความรู้ในภวาระหว่าง “ธรรมะ” กับธรรมชาติ 2) มีความศรัทธาในพระสงฆ์ที่ปฏิบัติจริง (พระป่า) และ 3) ให้คุณค่ากับป่าและทรัพยากรธรรมชาติ ในด้านพัฒนาคนในด้านจิตใจ และจิตวิญญาณ และความงามของธรรมชาติ ข้อค้นพบนี้จึงไม่เป็นไปตามที่งานวิจัยชุดก่อน ๆ ได้นำเสนอไว้แล้ว

เมื่อเป็นดังนี้ สามารถสรุปในเชิงนโยบายได้ว่า การรณรงค์ให้คนชั้นกลางในเมืองเกิดความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีพลังนั้น ต้องใช้คุณค่าของป่าในเชิงที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม พัฒนาทางจิตใจของผู้คน โดยเฉพาะคนรุ่นหลัง บทบาทของวัดและพระสงฆ์ที่เคร่งครัดต่อการปฏิบัติธรรมมีความสำคัญต่อความเคลื่อนไหวของคนเมืองเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยมีการศึกษาความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมเมืองน้อยมาก ควรที่จะได้มีการศึกษาเชิงลึกเป็นกรณีศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบให้ได้ข้อความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้ได้เกิดความแม่นยำตรงมากขึ้น

คำสำคัญ : กระแสความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม / ภาพปรากฏในจิต / ความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนภาคเมือง

**URBAN ENVIRONMENTALISM: A CASE STUDY OF THE TAODUM
FOREST WATCH NETWORK, KANCHANABURI**

LALANA PLENGSIANG 4136855 ENTM/M

M.Sc.(ENVIRONMENTAL TECHNOLOGY MANAGEMENT)

THESIS ADVISORS : OPART PANYA, Ph.D., SITTIPONG DILOKWANICH,
Ph.D. WIRAT KAMSRICHAN, Ph.D.**ABSTRACT**

This research addresses an issue under debate regarding weaknesses of environmental awareness and activism in the Thai urban middle class, as compared to a more active movement shown by grassroots people. The study employed an applied field method of semi-structured interviewing of key informants. Data were collected from 12 key informants, all of whom were members of an urban-based forest conservation network active in western Thailand.

It was found that there were three factors contributing to the rise of environmental awareness and activism; 1) strong interest in incorporating Buddhist teaching “Dharma” in nature studies; 2) high respect given to individual monks who demonstrate practical learning (forest monks); and 3) a quest for spiritual (highly intellectual) as well as aesthetic values of nature. These findings do not support the earlier studies and alternatively they shed light on some possibilities in gaining environmental support from the urban population.

The findings are of significance in environmental policy formulation. In order to gain the support of natural resource conservation, i.e., awareness raising, movements, etc., stress must be placed on the spiritual/intellectual and aesthetic values. The role of the Buddhist monastery and highly respected monks, in particular, is seen as an important part of urban environmentalism.

Finally, further studies on good practices undertaken by the urban population are highly recommended, so that a more adequate understanding of this issue can be obtained.

**KEY WORDS : ENVIRONMENTALISM / MENTAL MODELS / URBAN-
BASED ENVIRONMENTAL MOVEMENT**